

Številka zadeve: Up-718/13

Datum odločbe: 7. 10. 2015

Področje: Pomen ustne obravnave v postopku o prekršku

Izrek: Sodba Okrajnega sodišča v Velenju št. ZSV 273/2011 z dne 13. 5. 2013 se razveljavi in zadeva se vrne Okrajnemu sodišču v Velenju v novo odločanje.

Dodatno: /

Odločitev: število glasov ZA: 6, PROTI: 1, število PLM: 0, število OLM: 0.

SAMO ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Petrič, Sovdat, Zobec

SAMO PROTI: Klampfer

Izločeni: /

POVZETEK ZADEVE:

Pritožnik je v obravnavani zadevi izpodbijal sodbo Okrajnega sodišča, s katero je bila zavrnjena njegova zahteva za sodno varstvo, vložena zoper plačilni nalog policije. Z njim je bil namreč spoznan za krivega storitve dveh prekrškov po Zakonu o pravilih cestnega prometa. Pritožnik je trdil, da je v postopku odločanja o zahtevi za sodno varstvo prišlo do kršitve njegovih pravic do obrambe iz druge in tretje alineje 29. člena Ustave, ker sodišče ni odločilo na podlagi ustne obravnave, na kateri bi zaslišalo pritožnika in predlagane priče.

Pritožnik je zatrjeval tudi kršitev pravic iz drugega odstavka 14. člena, 22., 28. člena Ustave in navajal, da je bil kljub neprištevnosti spoznan za odgovornega storitve očitane prekrška. Pritožnik je Okrajnemu sodišču in prekrškovnemu organu očital, da nista upoštevala dejstva, da je pritožnik duševno manj razvita oseba, kot tudi dejstva, da duševna nerazvitost vpliva na njegovo sposobnost uveljavljanja svojih koristi v postopku. Prav tako pa naj bi bila pritožniku kršena pravica do pritožbe iz 25. člena Ustave, ker naj bi imel možnost vložiti le eno pravno sredstvo, in sicer zahtevo za sodno varstvo.

Ustavno sodišče se je v pritožbi opredelilo do vprašanja, ali in kdaj mora biti posamezniku (storilcu prekrška v postopku odločanja z zahtevo za sodno varstvo) zagotovljena pravica, da se o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev, izjavi neposredno in ustno pred sodiščem in da se neposredno izvedejo dokazi, ki so mu v korist. Glede na to, da je policija prekršek zaznala na podlagi neposredne osebne zaznave (in ne z objektivno metodo, npr. s pomočjo alkotesta ali pa napravo za merjenje hitrosti) in da je pritožnik nasprotoval dejanskim ugotovitvam prekrška po objektivni in subjektivni plati, je Ustavno sodišče presodilo, da ob tovrstnih okoliščinah pravica do učinkovite obrambe zahteva, da sodišče sprejme odločitev o dejanskem stanju in odgovornosti posameznika za prekršek na podlagi neposredne izvedbe dokazov na ustni obravnavi. Izvedba dokazov na ustni obravnavi pa je bila v konkretnem primeru še toliko bolj kritičnega pomena zaradi dejstva, da je Okrajno sodišče že samo ugotovilo, da dejansko stanje ni bilo v celoti ugotovljeno, in dejstva, da je pritožnik izkazal, da je duševno manj razvita oseba, ki mora v postopku uživati posebno varstvo za razjasnitev vprašanj dejanske narave, ki so bistvena za oceno o obstoju prekrška.

Ker Okrajno sodišče v postopku odločanja o zahtevi za sodno varstvo ni opravilo ustne obravnave, je Ustavno sodišče ugotovilo kršitev pravice do obrambe iz druge in tretje alineje 29. člena Ustave. Sodbo je razveljavilo in vrnilo Okrajnemu sodišču v novo odločanje.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

V odločbi ni mogoče zaslediti ekonomske dimenzije.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S		PS		
PROTI: Klampfer			0,5	1	1
ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Petrič, Sovdat, Zobec	1	1	0,5		

Pozicija sodbe

Odločba vsebuje tudi razmerje med duševno manj razvitimi osebami in družbeno celoto, ki bi bilo lahko uporabljeno za umestitev družbene dimenzije. Čeprav je Ustavno sodišče odločilo v prid duševno manj razvitega pritožnika, bi bilo težko trditi, da je bila njegova osebna okoliščina težišče oziroma eden izmed glavnih razlogov za končno odločitev. Osebna okoliščina pritožnika je sicer uporabljena v podporo odločitvi, zlasti kot argument a fortiori,¹ vendar bi bilo napak zaključiti, da bi se ob odsotnosti te osebne okoliščine Ustavno sodišče odločilo kako drugače oziroma da za razveljavitev sodbe ne bi zadoščalo že to, da dejstva niso bila ugotovljena z objektivnimi sredstvi. Zato je sodba umeščena na **pozicijo 2** (pozicija 1 bi bila, če bi bila manjša duševna razvitost glavni argument odločbe).

Pozicija protisodbe

Če bi Ustavno sodišče zavrnilo pritožbo, bi s tem tudi okoliščino manjše duševne razvitosti spoznalo za nerelevantno kot argument za ustno obravnavo oziroma za dolžnost sodišča, da natančno ugotovi dejstva. S tem torej skupini posameznikov s to osebno okoliščino ne bi priznalo pravice do specifične obravnave glede na ostale (domnevne) storilce prekrškov, zato je to pozicija 4.

¹ Besedilo odločbe Up-718/13: »Zaslišanje storilca je še toliko bolj pomembno v primeru, ko storilec zatrjuje in izkazuje, da je duševno manj razvita oseba, ki naj ne bi bila sposobna uveljavljati svojih koristi v postopku, kar pravzaprav pomeni zatrjevanje, da ni razpravno sposobna oseba.«

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
PROTI: Klampfer				1	1
ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Petrič, Sovdat, Zobec	1	1	1		

Pozicija sodbe

Čeprav je Ustavno sodišče zaščitilo pravice posameznika pred avtoriteto sodišč s tem, ko je določilo, da mora sodišče opraviti ustno obravnavo in nesporno ugotoviti vsa pomembna dejstva in okoliščine, pa čeprav gre za prekršek, je hkrati v obrazložitvi dopustilo tudi možnost, da bi bilo v določenih primerih (enostavnejših, bolj dejstveno nespornih) lahko pravici do poštenega sojenja zadoščeno tudi brez ustne obravnave. Zato je to pozicija 2 (in ne 1).

Pozicija protisodbe

Če bi Ustavno sodišče ustavno pritožbo zavrglo, bi potrdilo pravilnost ravnanja Okrajnega sodišča in organov pregona, s čemer bi zaščitilo njihovo avtoriteto ter omejilo pravico posameznika do obrambe.

Pozicija 5.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Petrič, Sovdat, Zobec	4	<i>Ustavno sodišče v odločbi nameni celoten paragraf pojasnitvi, kako ESČP pojmuje pravico do ustne obravnave kot enega izmed temeljnih elementov pravice do poštenega sojenja. Glede na to, da je Ustavno sodišče omenjeno pojmovanje tudi uporabilo v podporo svoji zgornji premisi, je smiselno skleniti, da je bila praksa ESČP uporabljena kot eden izmed odločilnih argumentov za končno odločitev. Pozicija 4.</i>
PROTI: Klampfer	NC	<i>Ker ni OLM, ne moremo oceniti, ali so razlogi za sodnično nestrinjanje z odločbo vezani tudi na mednarodno pravne vidike.</i>

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Vlada ni podala svojega mnenja.</i>

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Državni zbor ni podal svojega mnenja.</i>